BMM
बृहन्महाराष्ट्र मंडळ
2.0

BMM
मराठी
शाळा

पुस्तक पहिले

विश्वभारती
मराठी बोला वाचा लिहा

बृहन्महाराष्ट्र मंडळातील मराठी मातृभाषा असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी सचित्र कार्यपुस्तिका

विश्वभारती पुस्तक पहिली

मराठी भाषा कार्यपुस्तिका दुसरी आवृत्ती - २०२३
पहिली आवृत्ती - २०१४

बृहन्महाराष्ट्र मंडळ २.० पुस्तक समिती
उत्तर अमेरिका
संपर्क: shala@bmmonline.org

Recommendation: Age 7-8 eligible for level 1. Minimum two year gap between two level exams and/or 120/80 instruction hours are recommended. This helps to prepare the students better and overall studentship retains. Normally a teacher needs 120/80 hours minimum (60/40 hours per academic year) to teach the entire syllabus (based on eBook of the particular level). Rarely do students grasp the syllabus in a shorter time. Age is approximate only. This varies on each student's progress, older aged students' progress fast for primary levels.

कार्यपुस्तिके विषयी मनोगत

बृहन्महाराष्ट्र मंडळाच्या वतीने महाराष्ट्राच्या बाहेर राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मराठी शिकवण्यासाठी उपयोगी अशी विश्वभारती कार्यपुस्तिका प्रकाशित करताना आम्हाला फार आनंद होत आहे.
भाषा ही संस्कृतीशी निगडित असते. त्यामुळे मराठी संस्कृतीशी रोजचा संपर्क नसलेल्या विद्यार्थ्यांना मराठी कसे शिकवायचे याचा विशेष विचार करावा लागतो. यासाठी या स्वतंत्र कार्यपुस्तिकेचा खटाटोप.

BMM च्या सर्व शाळांसाठी जो एकसंध अभ्यासक्रम तयार केला गेला त्याच अभ्यासक्रमावर प्रस्तुत ही कार्यपुस्तिका आधारित आहे. ह्या कार्यपुस्तिके मध्ये काल्पनिक कथा (fiction), माहितीपर उतारे (non-fiction), नाटुकले , बडबड गीत, कविता असे अनेक मुलांच्या दृष्टीने योग्य साहित्यप्रकार समाविष्ट केले आहेत. विद्यार्थ्यांना अनेक विषयांशी निगडीत शब्दसंपदा देता यावी हा त्यामागे उद्देश आहे. त्याचबरोबर निरनिराळ्या प्रसंगांचा वापर करून व्याकरणाचे प्रयोग शिकवणे, वर्गात विद्यार्थ्यांशी गप्पा मारण्यासाठी विषय पुरवणे हे देखील उद्देश आहेत. परंतु धड्यातली माहिती घोकून पाठ करून घेणे हा मात्र आमचा उद्देश मुळीच नाही. त्यामुळे शिक्षकांनी हे धडे तशा प्रकारे वापरू नयेत. विद्यार्थ्यांनी हे धडे पूर्णतः वाचावे परंतु परीक्षेतील प्रश्नपत्रिकांमध्ये धड्यातील माहिती किंवा पाठांतरावर भर दिला जाऊ नये अशी आमची अपेक्षा आहे.
ह्या कार्यपुस्तिकेमध्ये विद्यार्थी प्रश्नांची उत्तरे तिथल्या तिथेच लिहू शकतील. पालकांना मुलांची तयारी करून ठेवता येईल. वर्षभरात शिकवलेला आणि उत्तरे लिहिलेला संपूर्ण अभ्यास एकाच ठिकाणी असेल तर पाल्याची परीक्षेची तयारी करून घेणे सोयीचे होते हे गेल्या काही वर्षांच्या अनुभवातून लक्षात आले आहे.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सतत संगणकाचा वापर मुलांनी टाळावा व पुस्तकाचा वापर करावा यासाठी केलेला प्रयत्न पालकांना नक्कीच आवडेल.

ह्या संपूर्ण प्रक्रियेत आमच्या बृहन्महाराष्ट्र कार्यकारिणीचे अध्यक्ष संदीप दीक्षित यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यपुस्तिका हा उपक्रम सुरु झाला.

शाळा संचालक सविता मोरे, समितीतील कार्यकर्त्या श्रुती पांडे, मयूरी नाईक, मीनल जोशी, अंजली भिडे, हर्षाला साधले, आरती भागवत, कादंबिनी धारप, अश्विनी देवधर ह्यांनी आपले योगदान दिले आहे. मुखपृष्ठ शीतल रांगणेकर यांनी बनविले आहे. योगासनाचा पाठ श्रीकांत सबनीस, पुनम चिमुरकर व चारुलता जोशी यांनी तयार केला आहे. कार्यपुस्तिकेचे मुद्रितशोधन केले आहे , अश्विनी क्षीरसागर, कादंबिनी धारप, स्नेहल पिटके कुलकर्णी यांनी.

इ- बुक्सची editable documents विनायक पर्वते यांनी उपलब्ध करून दिली.

कार्यपुस्तिके साठी हातभार लावणाऱ्या सगळ्यांचे मनःपूर्वक आभार!

विद्यार्थ्यांना वाचायला सोपे आणि रोचक वाटतील , त्यांच्या कल्पनेला चालना देतील आणि उत्कंठा वाढवतील असे धडे लिहायचा आम्ही प्रयन्त केला आहे . मराठीचा अभ्यास हा मुलांसाठी आवडीचा विषय कसा होईल याचा आम्ही प्रयत्न केला आहे . हे करताना भाषेशी तडजोड न करता जास्तीत जास्त सकस मराठीचा वापर व्हावा ही आमची भूमिका आहे. ही अवघड उद्दिष्टे सर्वार्थाने साध्य झालेली नाहीत याची आम्हाला पुरेपूर जाणीव आहे. त्यामुळे हे काम पूर्ण झाले नसून ही फक्त सुरुवात आहे असे आमचे मत आहे. या कामात सुधारणा करण्यासाठी सर्व शिक्षक, पालक आणि मराठी प्रेमींची आम्हाला मदत हवी आहे. आपल्या सूचना आम्हाला अवश्य कळवा. आम्ही त्यांचा पुढील आवृत्तीमध्ये निश्चित उपयोग करू.

बृहन्महाराष्ट्र मंडळ, उत्तर अमेरिका

BMM shala ebook team.

अनुक्रमणिका

कार्यपुस्तिका माले विषयी मनोगत	1
अक्षर ओळख	5
अंक ओळख	12
१ -अ	14
२ -आ	16
३ -इ	18
४ -ई	20
५ -उ	22
६ -ऊ	24
७ -ए	26
८ -ऐ	28
९ -ओ	30
१०- औ	32
११ -अं	34
१२ -अः	36
१३ -क	38
१४ -ख	42
१५ -ग	45
१६ -घ	47
१७ -च	49
१८ -छ	51
१९- ज	53

२०- झ	55
२१ -ट	57
२२- ठ	59
२३ -ड	61
२४ -ढ	63
२५ -ण	65
२६ -त	67
२७ -थ	69
२८ -द	71
२९ -ध	73
३० -न	75
३१ -प	77
३२ -फ	79
३३ -ब	81
३४ -भ	83
३५ -म	85
३६ -य	87
३७ -र	89
३८ -ल	91
३९ -व	93
४० -श	95
४१ -ष	97
४२ -स	99
४३ -ह	101

४४ -ळ	103
४५ -क्ष	105
४६ -ज्ञ	106
नमुना - स्वाध्याय	108
४७ -घड्याळात वाजला एक	120
४८ -एक दोन तीन	123
सराव	**124**
४९ -बाहुली	125
५० -रंगांची कविता	128
५१ -शेपटीवाल्या प्राण्यांची	130
५२ -वारांची कविता	133
५३ -श्लोक	135
५४ -दिवाळी	136
५५ - चित्ररूप शिवाजी महाराज	141
परिशिष्ट - मुळाक्षरे	**150**
परिशिष्ट -बाराखडी	152
परिशिष्ट -उच्चार	155
परिशिष्ट - आकडे	**157**

© BMM Marathi Shala eBook Team

अक्षर ओळख

अ

अननस

अमेरिका

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

आ

आई

आर्च

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

इ

इमारत

इरेझर

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ई

ईडलिंबू

ईगल

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

उ

उडी

माउथ

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ऊ

ऊन

ऊशी

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ए १

एक

एग

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ऐ

ऐक

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ओ

ओठ

ओपन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

औ

औषध

आउल

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

अं

अंगठा

अंकल

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

अः

अहा....

नमः

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

क

करटे

कमळ

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ख

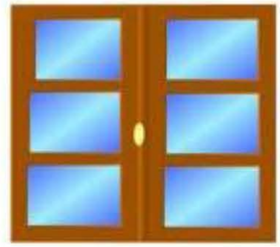

खिडकी

खाकी

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ग

गणपती

गम

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

घ

घर

घोस्ट

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

च

चमचा

चिकन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

छ

छत्री

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ज

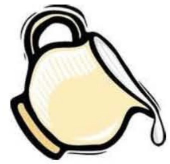

जग

जिराफ

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

झ

झिब्रा

पिझ्झा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ट

टब

टोपी

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ठ

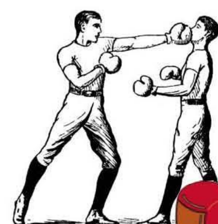

ठोसा

ठसा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ड

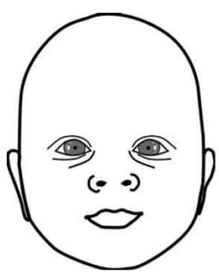

डोक

डक

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ढ

ढग

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ण

पाणी

बाण

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

त

तलवार

तमाले

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

थ

थांबा

थंडी

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

द

दात

दगड

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

ध

धूर

धबधबा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

न

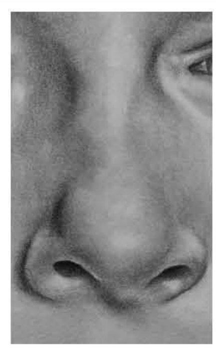

नाक

नोटबूक

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

प

पपया

पेन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

फ

फुगा

फोन.

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ब

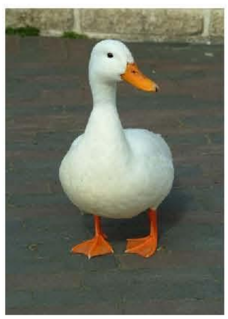

बदक

बस

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

भ

भात

भोपळा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

म

माकड

मून

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

य

याक

यो - यो

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

र

रडू

रोड

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ल

लिंबू

लाल

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

व

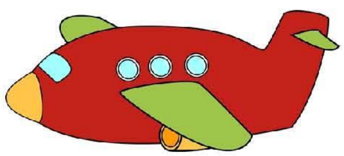

विमान

वॉटर

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

श

शिडी

शिप

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ष

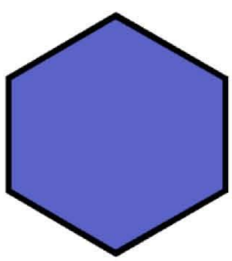

षटकोन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

स

ससा

सॅन्टा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ह

हत्ती

होम

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ळ

डोळा

शाळा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

क्ष

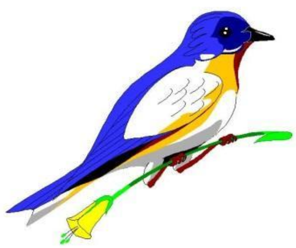

पक्षी

रिक्षा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ज्ञ

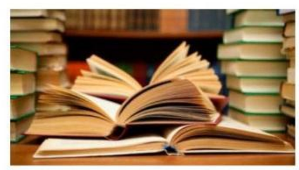

ज्ञान

ज्ञानेश्वर

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ङ

वा ङ्गमय

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

ञ

क्रोञ्च

© BMM Copyright 2013. All rights reserved

अंक ओळख

१

एक

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

२

दोन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

३

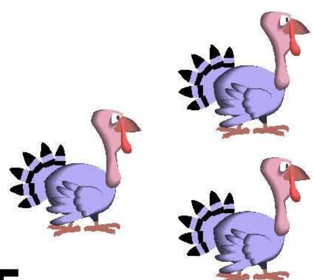

तीन

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

४

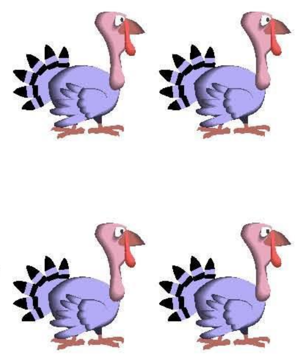

चार

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

५

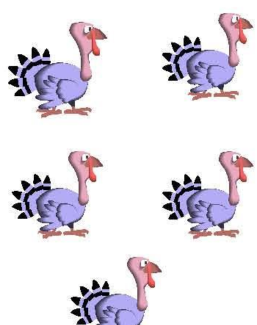

पाच

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

६

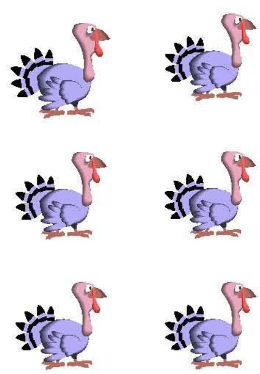

सहा

© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

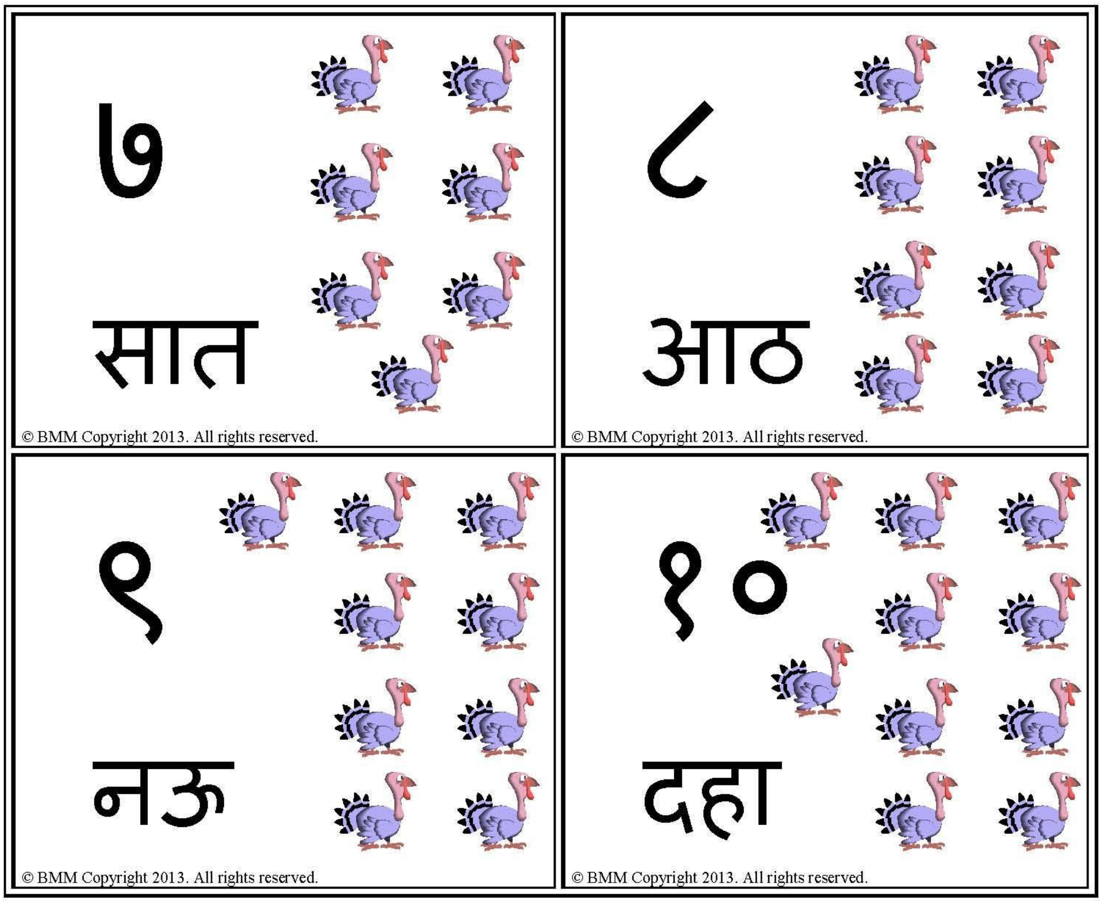
७
सात
© BMM Copyright 2013. All rights reserved.
८
आठ
© BMM Copyright 2013. All rights reserved.
९
नऊ
© BMM Copyright 2013. All rights reserved.
१०
दहा
© BMM Copyright 2013. All rights reserved.

१ -अ

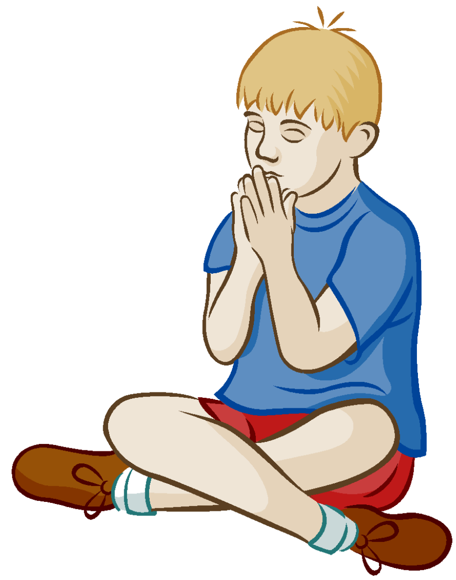

अजय, लवकर चल.

अजय नमन कर.

शरद पटकन बस.

शरद नमन कर.

यश जवळ बस.

यश नमन कर.

अजय, शरद, यश भजन कर.

नवीन शब्द:

लवकर, नमन, पटकन, भजन, बस, कर

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  शब्द अकार, क्रिया ओळखणे

  सूचना:

  अ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ अ “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दापासून छोटी वाक्ये बनवा

२ -आ

काका आला मामा आला.

काका पाटावर बसला.

मामा पाटावर बसला.

बाबा आंबा कापा.

काका आंबा खा.

मामा आंबा खा.

नवीन शब्द:

काका, मामा, आला, बसला, कापा, खा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  शब्द आकार, क्रिया ओळखणे

  सूचना:

  आ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्य वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ आ “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

३ -इ

अनिका दिवा लाव.
सानिका शिरा वाढ.
पिवळा शिरा खा.
तिखट चिवडा खा.
चिवडा आणि शिरा छान छान.

नवीन शब्द:
दिवा, पिवळा, शिरा, तिखट, चिवडा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द इकार, क्रिया ओळखणे

  सूचना:
  इ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सराव

१. “ इ “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

____

____

____

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा.

____

____

____

____

____

____

४ -ई

भाजी आणा भाजी.
छान छान भाजी.

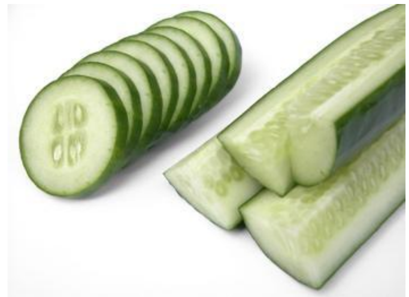

हिरवी हिरवी काकडी,
मी आणली ताजी.
शीला आण अंबाडी .

आजी ग आजी ,
कर न ग भाजी.

नवीन शब्द:
भाजी, ताजी, काकडी, मी, आजी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द ईकार, क्रिया ओळखणे
  सूचना: ई अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ ई “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

५ -उ

अनुला हवी बाहुली.
मनुला हवा फुगा.
सुमितला गुलाब हवा.
कुशलला खुळखुळा हवा.
अनुला बाहुली आणली.
मनुला फुगा मिळाला.
सुमितला गुलाब दिला.
कुशलला खुळखुळा सापडला.

नवीन शब्द:
बाहुली, फुगा, गुलाब, खुळखुळा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द उकार, क्रिया ओळखणे
  सूचना: उ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ उ “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

६ -ऊ

हा ऊसाचा मळा पहा .

हा ऊस धर आणि चावून खा.

ऊस चरकात घालून रस काढतात.

रसापासून गूळ आणि
साखर बनवितात.

नवीन शब्द:

ऊस, चावून, घालून, गूळ

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  शब्द ऊकार, क्रिया ओळखणे

  सूचना:

  ऊ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. " ऊ " अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

<u>७ -ए</u>

झाडे लावा झाडे.
खूप खूप झाडे.
झाडे देतात सावली.
झाडे देतात पाऊस.
झाडे देतात फुले.
झाडे देतात फळे.
झाडाखाली बस.
छान विसावा घे .

नवीन शब्द:

झाडे, फळे, फुले

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  शब्द उकार , क्रिया ओळखणे

  सूचना:

  ए अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. " ए " अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

____

____

____

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

८ -ऐ

शूर सैनिक लढतो.

वायुदलात वैमानिक होतो.
देशाचे रक्षण करतो.

नवीन शब्द:
सैनिक, वैमानिक

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द ऐकार, क्रिया ओळखणे

  सूचना:

  ऐ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सराव

१. " ऐ " अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

९ -ओ

हिरवा हिरवा पोपट
आहे मोठा शहाणा
खातो पेरूची फोड.

बोलतो मिठू मिठू गोड
सांगतो दार उघड आणि
मला सोड.

नवीन शब्द:
गोड, पोपट, फोड, सोड

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द ओकार, क्रिया ओळखणे
  सूचना:
  ओ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. " ओ " अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

____

____

____

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

____

____

____

____

____

____

१०- औ

गौतम भिजला पावसात,
गौतमला आला ताप.

आजीने दिले गौतमला औषध.
गौतमने घेतले पटकन औषध.
कौतुक वाटले आजीला,
गौतमचा ताप पळाला.

नवीन शब्द:
गौतम, औषध, कौतुक

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द औकार, क्रिया ओळखणे
  सूचना:
  औ अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सराव

१. " औ " अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

११ -अं

रंग खेळायला मुले जमली
मंजू आली, अंजू आली
मंदार आला, सुंदर आला
पिंटू आला, चिंटू आला
मुले खेळली रंग
खेळताना झाली दंग
लाल निळे रंग
भिजले सारे अंग

नवीन शब्द:
रंग, सुंदर, दंग, अंग

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द अंकार, क्रिया ओळखणे
  सूचना: अं अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ अं “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

____

____

____

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

____

____

____

____

____

____

© BMM Marathi Shala eBook Team

<u>१२ -अः</u>

ही गौरीची स्वतःची बाग पहा.

गौरीला बाग खूप आवडते.
गौरी बागेत विशेषतः फुलझाडे लावते.
फुललेली बाग बघून गौरीला खूप आनंद होतो.
कधी एखादे रोप कोमेजते.
ते पाहून गौरीला दुखः होते.
गौरीचे अंतःकरण भरून येते.

नवीन शब्द:
स्वतः, विशेषतः, दुखः, अंतःकरण

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शब्द अः कार, क्रिया ओळखणे
  सूचना:
  अः अक्षरापासून दुसरे शब्द सांगा. प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छोटी वाक्ये वाचून दाखवा, नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ अं “ अक्षरापासून सुरु होणारे ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

१३ -क

हा कप पहा.	
हे कमळ बघ.	
तो कुत्रा आहे.	
तो कावळा काळा आहे.	
हे पहा केळ.	
ही कोबीची भाजी खा.	
हा कान आहे.	
तो कोन मोज.	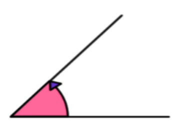
तो कंदील लाव.	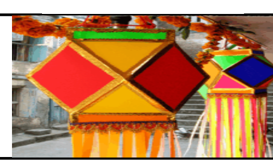

क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः

नवीन शब्द:

कोन, कंदील

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना क अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. क अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “क” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवा

© BMM Marathi Shala eBook Team

१४ -ख

ती खिडकी आहे.	
खेळ खेळूया.	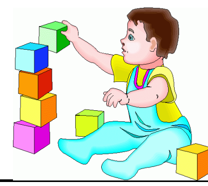
ही खार पळते.	
हा खंड्या पक्षी उडतो.	
हे खरबूज काप.	
हा खाकी रंग आहे.	
हा खांदा आहे.	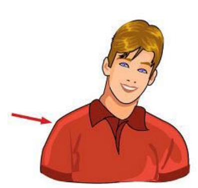
तो खडू घे.	

ख खा खि खी खु खू खे खै खो खौ खं खः

नवीन शब्द:

खिडकी, खेळ, खडू

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ख अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. ख अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ख ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

१५ -ग

गणपती बाप्पा मोरया.	
तो गरुड उडतो.	
ती गाडी पळते.	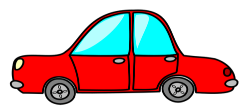
ते गाजर खा.	
आज गुरुवार आहे.	
हा गाल आहे.	
तो गोल बघ.	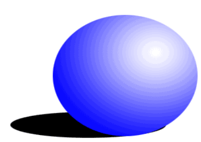
ती गाळणी पकड.	

ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः

नवीन शब्द:

गाडी , गाळणी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ग अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. ग अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ग ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

१६ -घ

ते घर बघ.	
तो घोडा धावतो.	
ते घुबड फांदीवर बसले आहे.	
हा घेवडा बघ.	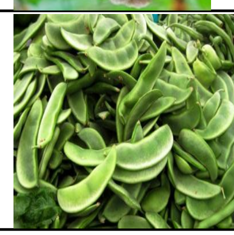
ती घार उडते.	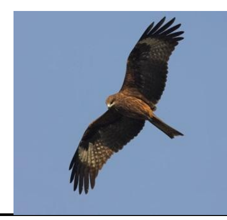
हा घोटा आहे.	
ही घंटा वाजव.	

घ घा घि घी घु घू घे घै घो घौ घं घः

नवीन शब्द:

घेवडा, घोटा, घंटा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना घ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. घ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “घ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

१७ -च

हा चमचा बघ.	
हा चाफा पहा.	
तो चित्ता धावतो.	
ती चिमणी उडते.	
हा चिकू काप.	
ही चेरी धू.	
हा चंदेरी रंग आहे.	

तो चौकोन आहे.	
ही चकली खा.	

च चा चि ची चु चू चे चै चो चौ चं चः

नवीन शब्द:

चंदेरी, चौकोन

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना च अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. च अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "च " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

१८ -छ

ती छत्री उघड.	
ते छत बघ.	
ही छाती आहे.	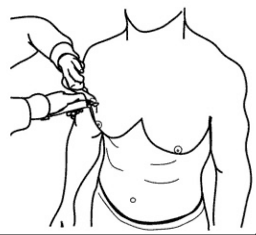

छ छा छि छी छु छू छे छै छो छौ छं छः

नवीन शब्द:

छत , छाती

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना छ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. छ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे

उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “छ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>१९- ज</u>

हा जग आहे.	
ही जाई छान फुलली आहे.	
हे जास्वंद लाल आहे.	
तो जिराफ बघ.	
हे जांभूळ खा.	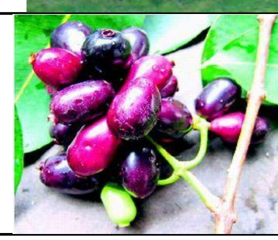
हा जांभळा रंग आहे.	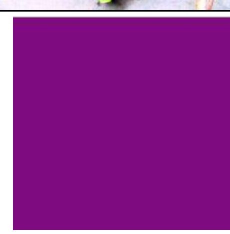
ही जीभ आहे.	

ते जहाज बघ.	

ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः

नवीन शब्द:

जांभळा, जहाज

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ज अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ज अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सराव

१. “ज ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

२०- झ

हे झाड बघ.	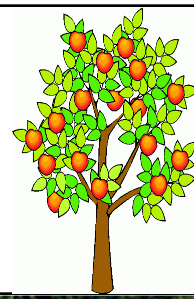
तो झीब्रा बघ.	
हे झेंडूचे फुल आहे.	
ती झाकणी ठेव.	
हा झोपाळा पहा, चला, झोका घेऊ.	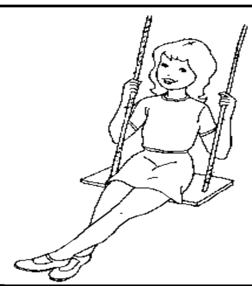

झ झा झि झी झु झू झे झै झो झौ झं झः

नवीन शब्द:

झाकणी, झोपाळा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना झ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. झ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “झ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

<u>२१ -ट</u>

हा टब आहे.	
ती टाच आहे.	
ते टेबल आहे.	

ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः

नवीन शब्द:

टाच

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ट अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ट अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ट " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

२२- ठ

हा ठसा बघ.	
ती ठिणगी बघ.	

ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः

नवीन शब्द:

ठसा, ठिणगी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ठ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ठ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे

उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ठ" अक्षर असणारे कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>२३ -ड</u>

तो डबा आण.	
हा डोळा बघ.	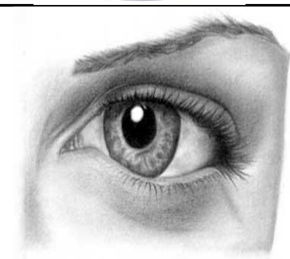

ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः

नवीन शब्द:

डबा, डोळा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ड अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ड अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ड " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

२४ -ढ

तो ढग बघ.	
हा ढिग आवर.	
तो ढोल वाजतो.	
हा ढोकळा खा.	

© BMM Marathi Shala eBook Team

ढ ढा ढि ढी ढु ढू ढे ढै ढो ढौ ढं ढः

नवीन शब्द:

ढिग, ढोल

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ढ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ढ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ढ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

२५ -ण

ते पाणी पी.	
हा बाण पहा.	
एक मणी उचल.	
ही राणी आहे.	
हे लोणी खा.	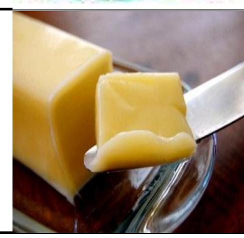

ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः

नवीन शब्द:

बाण, मणी, राणी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ण अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ण अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ण " अक्षर असणारे कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>२६ -त</u>

हे तमाले खा.	
हा त्रिकोण आहे.	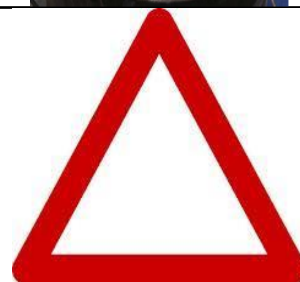
तो तांबडा रंग आहे.	
हा तवा पहा.	

त ता ति ती तु तू ते तै तो तौ तं तः

नवीन शब्द:

तांबडा, तवा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना त अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. त अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “त ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

२७ -थ

हा थवा बघ.	
तो थायलंडला जातो.	

थ था थि थी थु थू थे थै थो थौ थं थः

नवीन शब्द:

थवा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना थ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. थ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “थ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

२८ -द

तो दिवा लाव.	
हा दुधी आहे.	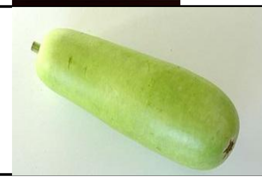
हा दात आहे.	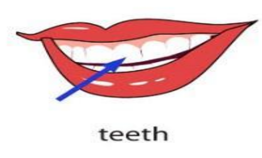
हा दंड बघ.	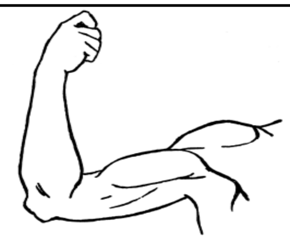

द दा दि दी दु दू दे दै दो दौ दं दः

नवीन शब्द:

दात, दंड

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना द अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. द अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “द ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

© BMM Marathi Shala eBook Team

२९ -ध

हे धरण बघ.	
हा धूर बघ.	
हे दूध पी.	

ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः

नवीन शब्द:

धरण

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ध अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ध अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

© BMM Marathi Shala eBook Team

सराव

१. “ध ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

३० -न

हे नाक बघ.	
तो नारळ आहे.	
हा निळा रंग आहे.	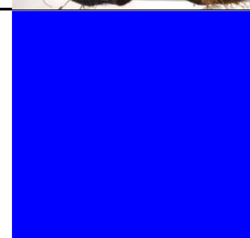
तो नळ उघड.	

न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः

नवीन शब्द:

नारळ , नळ

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना न अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. न अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “न ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

३१ -प

तो पाय आहे.	
हे पारिजातक आहे.	
तो पोपट उडतो.	
हा पालक आहे.	
ही पपई खा.	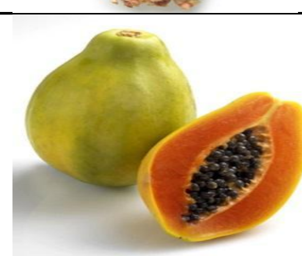
हा पिवळा रंग आहे.	
हे पोळपाट आहे.	

प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः

नवीन शब्द:

पोळपाट

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना प अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. प अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “प ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>३२ -फ</u>

तो फणस बघ.	
हा फुलकोबी आहे.	
हा फिकट रंग आहे.	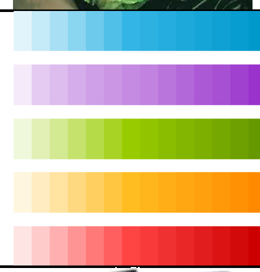
तो फळा बघ.	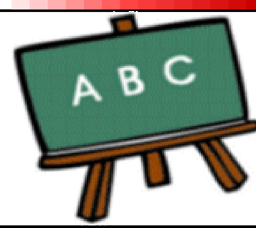

© BMM Marathi Shala eBook Team

फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः

नवीन शब्द:

फिकट, फळा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना फ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. फ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “फ ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>३३ -ब</u>

हे बदक चालते.	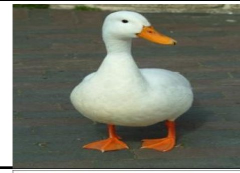
ही बकुळ आहे.	
तो बैल आहे.	
आज बुधवार आहे.	
तो बटाटा बघ.	
हे बोर खा.	
ते बोट पकड.	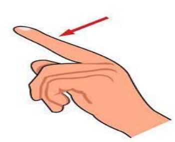
ती बरणी आण.	

ब बा बि बी बु बू बे बै बो बौ बं बः

नवीन शब्द:

बोर, बोट, बरणी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ब अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ब अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ब " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

३४ -भ

हा भात खा.	
तो भोपळा काप.	
ती भिंत बघ.	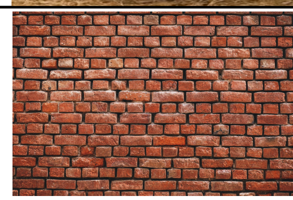
ही भुवई आहे.	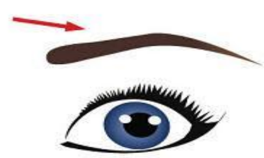
ते भांडे उचल.	

भ भा भि भी भु भू भे भै भो भौ भं भः

नवीन शब्द:

भुवई, भांडे

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना भ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. भ अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

  .

सराव

१. "भ " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

© BMM Marathi Shala eBook Team

३५ -म

मोर थुईथुई नाचतो.	
हा मोगरा बघ.	
ती म्हैस बघ.	
ती मिरची पहा.	
ती मोसंबी खा.	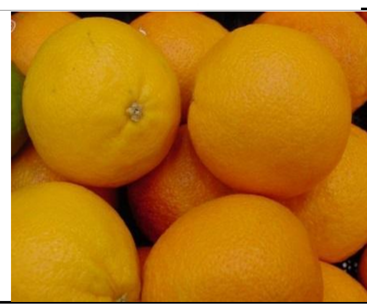
आज मंगळवार आहे.	

ती मान आहे.	

म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः

नवीन शब्द:

मोर, मिरची, मान

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना म अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. म अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “म ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

३६ -य

हा यज्ञ बघ.	
हा याक आहे.	

य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः

नवीन शब्द:

यज्ञ

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना य अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. य अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “य ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

३७ -र

हा रस पी.	
ही रातराणी फुलली.	
हे रताळ आहे.	
ही राणी आहे.	
आज रविवार आहे.	
ती रजई आण.	
हा राखाडी रंग आहे.	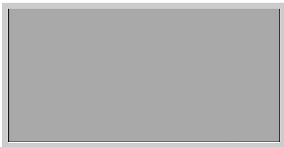

र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः

नवीन शब्द:

रस, रजई, राखाडी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना र अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. र अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्यक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “र ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>३८ -ल</u>

तो लांडगा पळतो.	
हे लिंबू आहे.	
ही लिची खा.	
हा लाल रंग आहे.	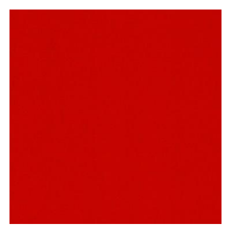
तो लंबगोल बघ.	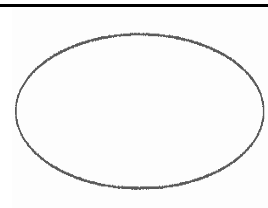

ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः

नवीन शब्द:

लांडगा, लंबगोल

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ल अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ल अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ल ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

३९ -व

हा वाघ आहे.	
हे वांग बघ.	
ती वाटी आण.	

व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः

नवीन शब्द:
वाटी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

© BMM Marathi Shala eBook Team

बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना व अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. व अक्षरापासून दुसरे आणि बाराखडी वापरून शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "व " अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

४० -श

ही शेवंती फुलली.	
ती शेळी बघ.	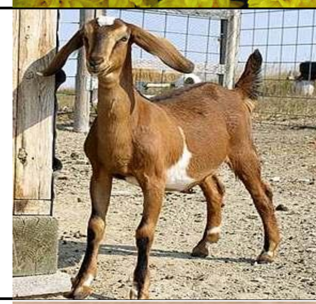
ते शहामृग बघ.	
हे शिराळ आहे.	
आज शनिवार आहे.	
ती शेगडी बघ.	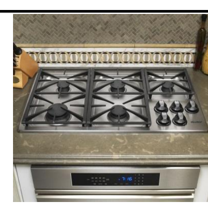

श शा शि शी शु शू शे शै शो शौ शं शः

नवीन शब्द:
शेळी, शेगडी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना श अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. श अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “श ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>४१ -ष</u>

हा षटकोन आहे.	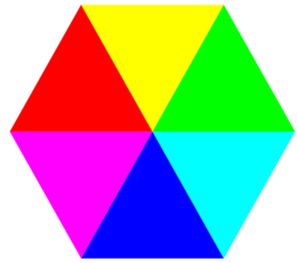
तो षटकार मारतो.	
तो अभिषेक करतो.	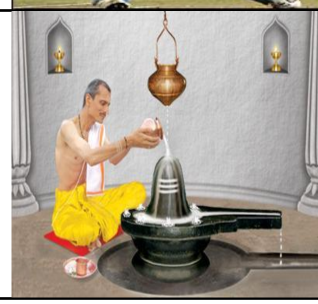

ष षा षि षी षु षू षे षै षो षौ षं षः

नवीन शब्द:

षटकार, अभिषेक

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

© BMM Marathi Shala eBook Team

बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ष अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ष अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ष ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

४२ -स

ते सफरचंद खा.	
हे सूर्यफुल पहा.	
तो ससा धावतो.	
तो सारस बघ.	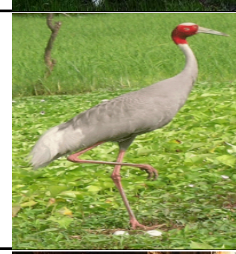
हे सुरण आहे.	
तो सावळा आहे.	

आज सोमवार आहे.	
ती सुरी पकड.	

स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः

नवीन शब्द:

सावळा, सुरी

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना स अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. स अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “स ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>४३ -ह</u>

तो हात आहे.	
तो हत्ती झुलतो.	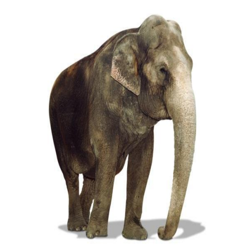
तो हंस पोहतो.	
हा हिरवा रंग आहे.	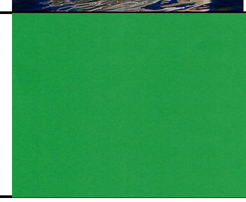

ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः

नवीन शब्द:

हिरवा, हत्ती

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**

  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ह अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ह अक्षरापासून आणि बाराखडी वापरून दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ह ” अक्षराची बाराखडी वापरून कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

४४ -ळ

ते बाळ झोपते.	
तो गळा आहे.	
ती माळ घे.	

ळ ळा ळि ळी ळु ळू ळे ळै ळो ळौ ळं ळः

नवीन शब्द:

गळा, माळ

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू

  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)

- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ळ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. ळ असलेले दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा.
  वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “ळ ” अक्षर असणारे कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

४५ -क्ष

ते क्षितीज पहा.	

क्ष क्षा क्षि क्षी क्षु क्षू क्षे क्षै क्षो क्षौ क्षं क्षः

नवीन शब्द:
क्षितीज

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना क्ष अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्ये वाचून दाखवा आणि शिकवा. क्ष असलेले दुसरे शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्ये बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्ये बोलायला सांगा.
  वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उ.दा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. “क्ष ” अक्षर असणारे कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

४६ -ज्ञ

हे ज्ञान मिळव.	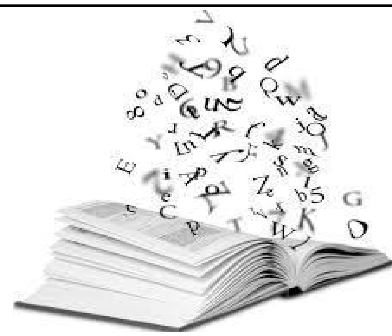
संत ज्ञानेश्वर महाराज.	

ज्ञ ज्ञा ज्ञि ज्ञी ज्ञु ज्ञू ज्ञे ज्ञै ज्ञो ज्ञौ ज्ञं ज्ञः

नवीन शब्द:

ज्ञान

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  प्राणी, पक्षी, फळे, फुले, भाज्या, शरीराचे अवयव, रंग, आठवड्यातील वार, दैनंदिन वस्तू
  बाराखडीत वापरलेल्या अक्षरांची शब्दातून/वाक्यातून ओळख, क्रिया ओळखणे, एकवचनी सर्वनाम व लिंग यांचा वापर (उदा. हा, ही, हे, तो, ती, ते)
- **सूचना:**
  प्रथम सत्रात हा धडा मुलांना वाचता येणार नाही. या धड्यातून मुलांना ज्ञ अक्षरांचे शब्द आणि छोटी वाक्य वाचून दाखवा आणि शिकवा. ज्ञ अक्षर असलेले इतर शब्द विचारा. नवीन शब्दांचे उच्चार आणि अर्थ सांगा. या शब्दांपासून छोटी वाक्य बनवायला शिकवा. मुलांना ही वाक्य बोलायला सांगा. वाक्यातून मुलांना शब्दांचे लिंग, वचन यांची ओळख होईल. मुलांना वाक्यातून क्रिया (उदा. बघ, धर, पकड, खा, पी) ओळखण्यास शिकवा.

सराव

१. "ज्ञ " अक्षर असणारे कोणतेही ३ शब्द लिहा.

____

____

____

<u>नमुना - स्वाध्याय</u>

चौकोना बाहेरील अक्षर चौकोनात शोधा.

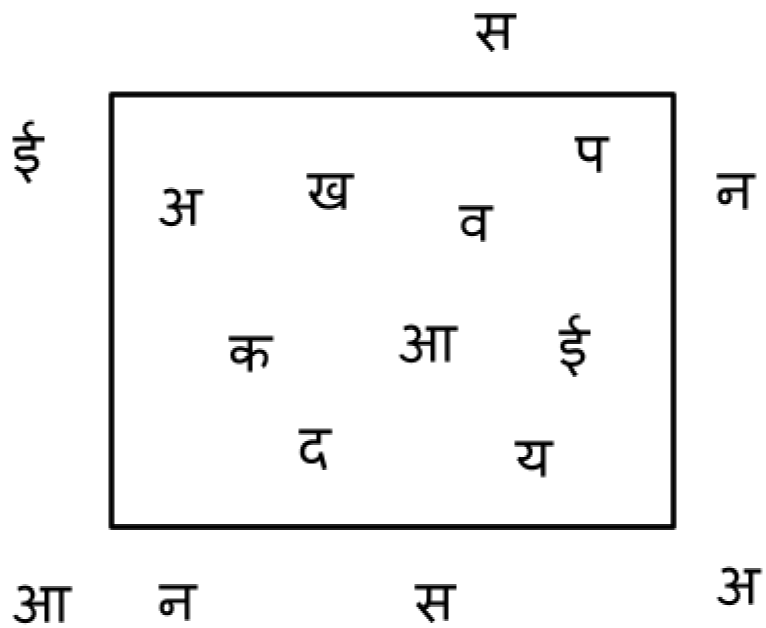

चौकोनातील अक्षर ओळखा व त्या सारख्या अक्षरा भोवती गोल करा.

आ
ई
अ
न
स

आ	ई	अ	स	न
स	अ	न	आ	ई
स	न	आ	ई	अ
ई	न	अ	आ	स
आ	न	ई	स	अ

खालील अक्षरांच्या जोड्या जुळवा.

न	स	न
स	न	स
अ	आ	आ
ई	अ	ई
आ	ई	अ

खालील शब्दात क ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

पटकन कमळ कागद किती कूहू केस कंदील कैरी आकाश काका

खालील शब्दात ख ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

खडू	खारट	खिडकी	खेळणे	खोबरे	पंखा	शंख

खालील शब्दात ग ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

गणपती	गाय	गोल	गुण	गमंत	फुगा	मगर

खालील शब्दात घ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

घर	घुबड	वाघ	घार	घोटा	बघणे	घालणे

खालील शब्दात च ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

चांदणी	चोच	नाच	कचरा	लोणचे	चावी	चेंडू

© BMM Marathi Shala eBook Team

खालील शब्दात छ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

छोटा	छान	छत	छाती	छकुली	छटाक	छाया

खालील शब्दात ज ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

जादू	उजवा	काजळ	जंगल	जोडी	जवळ	गाजर

खालील शब्दात झ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

झाकण	झोका	झगा	झुंज	झळाळी	झुंबड	झाड

खालील शब्दात ट ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

टोपली	टाकी	ताटली	टोक	कोट	वाटी	वाटाणा

खालील शब्दात ठ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

माठ	ठळक	कठीण	काठी	ठराव	ठोसा	गाठ

खालील शब्दात ड ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

डोंगर	खिचडी	लाडू	खिडकी	गाडी	मडक	चिवडा

खालील शब्दात ढ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

ढोलकी	कढई	गाढव	ढीग	काढा	काढणे	ढेकर

खालील शब्दात ण ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

कारण	वरण	कणिक	कुरण	बरणी	हरीण	गणित

खालील शब्दात त ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

तुकडा	ताटली	कातडी	आत	कोणता	माती	कातर

खालील शब्दात थ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

थुईथुई	थोडा	माथा	थंडी	थवा	थांब	थकलेला

खालील शब्दात द ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

दोरा	बंदुक	दुकान	कंदील	दाढी	कागद	दोन

खालील शब्दात ध ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

धोतर	धमाल	धोबी	धरण	धने	धावणे	धन

खालील शब्दात न ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

नवीन	विनय	नाते	विमान	छान	दुकान	नाव

खालील शब्दात प ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

पाय	ताप	कपाट	पिवळा	पेरू	पूल	पाऊस

खालील शब्दात फ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

फजिती	फळ	फुल	फडके	वाफ	फटका	फरजबी

खालील शब्दात ब ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

बाबा	बदक	गुलाब	बंडू	बोर	फरजबी	बुधवार

खालील शब्दात भ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

भिती	भाग	भूगोल	भात	अभय	भोपळा	भोक

खालील शब्दात म ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

राम	मोठा	मान	मगर	माकड	गंमत	मामा

खालील शब्दात य ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

यम	योग	यात्रा	यज्ञ	गाय	सायकल	यमुना

खालील शब्दात र ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

रस	मगर	सर	झरा	रुमाल	राग	रोड

खालील शब्दात ल ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

बैल	लोणी	गोल	लिंबू	बादली	गुलाल	चाल

खालील शब्दात व ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

वाफ	भोवरा	गवत	वीट	वाळू	गाव	वेळ

खालील शब्दात श ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

शेपूट	शाळा	शंकरपाळे	शहाणा	माशी	आकाश	शिंग

खालील शब्दात ष ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

षटकोन	पोषाख	अभिषेक	कृषी	धनुष्य

खालील शब्दात स ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

ससा	कासव	साय	सण	कापूस	आरसा	सैनिक

खालील शब्दात ह ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

हरीण	गुहा	होडी	हेमंत	हत्ती	हिरवा	गहू

खालील शब्दात ळ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

माळ	बाळ	गोळा	गूळ	वाळू	मुळा	खुळखुळा

खालील शब्दात क्ष ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

अक्षर	क्षण	क्षितीज	पक्षी	क्षमा	अक्षय	द्राक्ष

खालील शब्दात ज्ञ ओळखा आणि त्याभोवती गोल करा.

ज्ञान	यज्ञ	ज्ञानेश्वर	विज्ञान	ज्ञाती

खालील अक्षरांना काना लावा आणि शब्द बनवा.

ग र	म म	व र	ब ळ	क वळ	बग ळ	म ळ	मक

खालील अक्षरांना पहिली वेलांटी लावा आणि शब्द बनवा.

प वळा	ख डकी	च ऊ	ढ गारा	व मान	द वा	ज ना

खालील अक्षरांना दुसरी वेलांटी लावा आणि शब्द बनवा.

भाज	आज	कड	च र	चवळ	काकड	ताज

खालील अक्षरांना पहिला उकार लावा आणि शब्द बनवा.

द कान	ख ळख ळा	र माल	द डद ड	थ ईथ ई

खालील अक्षरांना दुसरा उकार लावा आणि शब्द बनवा.

भ क	गह	ग ळ	काप स	टरब ज	खड

खालील अक्षरांना मात्रा लावा आणि शब्द बनवा.

क क	क स	त ल	क ळ	द व	गट

खालील अक्षरांना दोन मात्रा लावा आणि शब्द बनवा.

क री	म ना	स ल	म ल	ब ल	न ना

खालील अक्षरांना काना आणि मात्रा लावा, शब्द बनवा.

म र	अ ठ	क ट	ब ट	ख बर	घ डा

खालील अक्षरांना काना आणि दोन मात्रा लावा, शब्द बनवा.

क तुक	क मूदी	अ षध

खालील अक्षरांना अनुस्वार लावा आणि शब्द बनवा.

गमत	आबा	कदील	अ गठा	रग	घटा

खालील अक्षरांना विसर्ग लावा आणि शब्द बनवा.

दुख	नम	स्वत

खालील अक्षरात शब्द शोधा आणि लिहा. उ.दा. प घ द फ र घर

क त फ द छ

क ब व ळ ज

क ठ न ळ म

ब व स र ण

र म द ग स

खालील घड्याळात वेळ दाखवा.

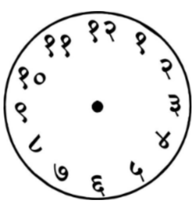

१:००

६:००

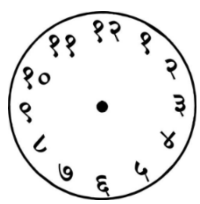

२:००

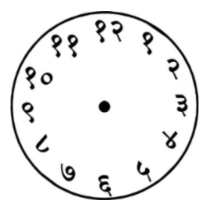

११:००

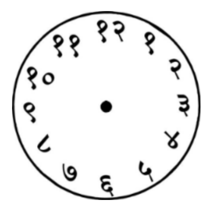

९:००

मोजा आणि अंकात लिहा.

खालील चित्र बघून दिलेल्या अक्षरापासून शब्द बनवा.

चित्र	शब्द	अक्षरे
		हे , हो , हा , ते , ती , तू , त
		डि , की , डो , क , डौ , के
		शा , ली , शु , ळा
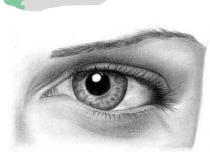		डू , लु , ड , डो , लुं , ळे
		ई , इ , आ , अ , इ
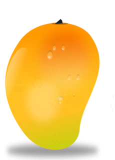		आं , बु , बे , अं , अः , बा

		श , शे , कि , क , रे , के , री
		अ, औ, बा, जो, आ, जा, मा
		बा , टी , बो , टू , बी , ट , बु

खालील चित्रात ससा दाखवा आणि गोल करा.

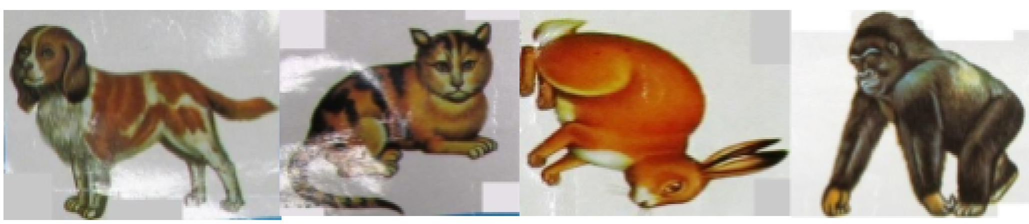

खालील चित्रात पोपट दाखवा आणि गोल करा.

खालील चित्रात केळे दाखवा आणि गोल करा.

खालील चित्रात गाजर दाखवा आणि गोल करा.

खालील शब्दांच्या जोड्या लावा.

रविवार	राजा
वरण	काळा
शिवाजी	शाळा नाही
लाडू- चिवडा	भात
कावळा	दिवाळी

खालील अंकांच्या जोड्या जुळवा.

११	चाळीस
३७	एकोणीस
८	पंचवीस
१६	अकरा
४०	सोळा
१९	सदतीस
२५	आठ

© BMM Marathi Shala eBook Team

खालील चित्र बघून योग्य क्रियांबरोबर जोड्या जुळवा.

	खाणे - पिणे
	झोपणे
	वाचणे - बसणे
	रडणे
	धावणे

खालील गाळलेल्या जागा भरा.

अ					ऊ
ए					अः
क					ङ
च					ञ
ट					ण
त					न
प					म
य					श
ष					ज्ञ

४७ -घड्याळात वाजला एक

घड्याळ्यात वाजला एक
आईने केला केक
केक खाण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले दोन
बाबांचा आला फोन
फोनवर बोलण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले तीन
ताईचे हरवली पिन
पिन शोधण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले चार
दादाने दिला मार
मार खाण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले पाच
दादाने फोडली काच
काचा वेचण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले सहा
आईने केला चहा
चहा पिण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले सात
आईने केला भात
भात खाण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले आठ
ताईने फोडला माठ
पाणी पुसण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले नऊ
बाबांनी आणला खाऊ
खाऊ खाण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले दहा
टीव्हीवरची गम्मत पहा
टीव्ही बघण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

घड्याळात वाजले अकरा
बिल्डिंगमध्ये शिरला बकरा

बकरा हाकलण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला ||

घड्याळात वाजले बारा
आईचा चढला पारा
आईला शांत करण्यात एक तास गेला
मी नाही अभ्यास केला||

कवी: अज्ञात

नवीन शब्द:

तास बकरा   माठ : मातीचे भांडे (पाणी थंड ठेवण्याचे)   पारा चढणे : राग येणे

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  घड्याळ, पूर्ण, वेळ

  सूचना:

  ही कविता पाठांतरासाठी वापरता येईल. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्य बनवा. मुलांकडून खालील हस्तकला करून घ्या.

  ताटलीचे घड्याळ - https://www.youtube.com/watch?v=KPxjiMNqXe8

सराव

वरील कवितेतील कोणतेही ३ अंक ओळखून ते अंकात व शब्दात लिहा.

अंक	शब्द

© BMM Marathi Shala eBook Team

४८ -एक दोन तीन

एक दोन तीन
बाहुलीचे लगीन
वरातीचा बँड वाजे झिन चक झिन
तीन चार पाच
वाच मुला वाच
पाहू नको बाहेर फुलांचा नाच
पाच सहा सात
नाच चाले जोरात
दवांचे घुंगरू वाऱ्याची साथ
सात आठ नऊ
नको मुला जाऊ
परीताई विचारते काय खाऊ देऊ?
आठ नऊ दहा
जादूची गुहा
आत खूप पैसे जरा जाऊन तर पहा !

कवी: अज्ञात

नवीन शब्द:

वरात दव घुंगरू जादू गुहा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  अंक

  सूचना:

  कविता मुलांना वाचून दाखवा. मुलांना अंक विचारा. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्य बनवा.

____

____

____

खालील शब्द वापरून वाक्ये तयार करा.

१, जादू -

____

____

२. फुल -

____

____

३. परी -

____

____

४९ -बाहुली

बाहुली माझी छान गं,
फिरवी गरगर मान गं

कुरळे कुरळे केस काळे
हत्ती सारखे बारीक डोळे
हात पाय इवले इवले
मोठे मोठे कान गं

बाहुली माझी छान गं,
फिरवी गरगर मान गं

कानामध्ये डूल घालते
केसांमध्ये फूल माळते
सर्वांना ती आवडते
अश्शी गोरीपान गं

बाहुली माझी छान गं,
फिरवी गरगर मान गं

बोट लावता डोळे फिरवी
ओठ दाबता गाणे गाई
मांडीवर झोपून जाई
शहाणी माझी सोना गं
बाहुली माझी छान गं,
फिरवी गरगर मान गं

कवी: अज्ञात

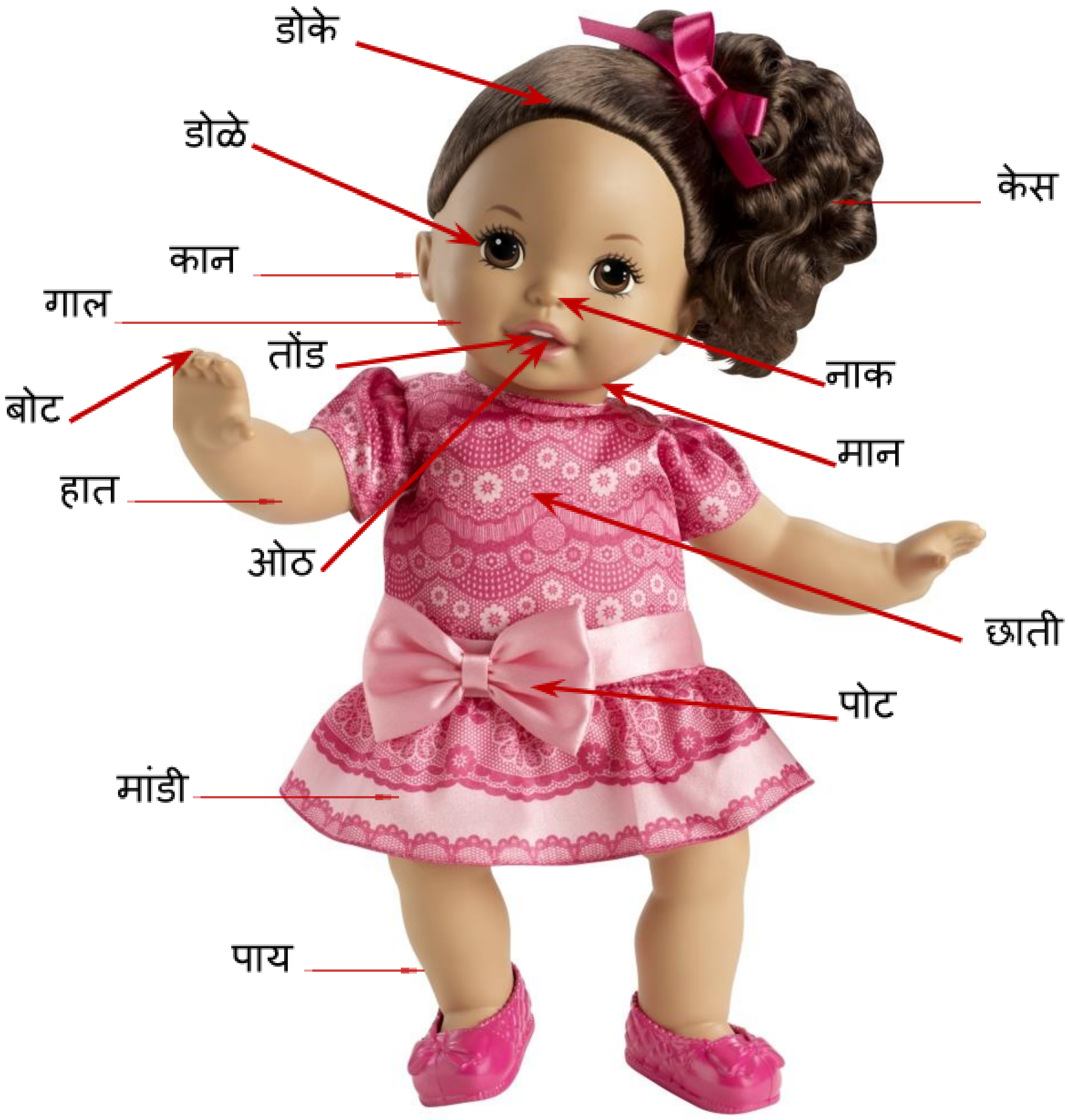
डोके
डोळे
केस
कान
गाल
तोंड
बोट
नाक
मान
हात
ओठ
छाती
पोट
मांडी
पाय

नवीन शब्द:
गरगर कुरळे इवले

शरीराचे अवयव शिका

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**
  शरीराचे अवयव, गोष्टींचे वर्णन, क्रिया ओळखणे

  सूचना:
  कविता मुलांना वाचून दाखवा. एक बाहुली घेऊन ही कविता वर्गात अभिनयासहित म्हणा. मुलांना शरीराच्या अवयवांची नावे विचारा. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्ये बनवा.
  Rhyming शब्द जसे छान - मान, काळे - डोळे, कुरळे - इवले, डूल - फुल, गाई - जाई शिकवा. फिरवणे, घालणे, माळणे, आवडणे, लावणे, दाबणे, गाणे, झोपणे ह्या क्रिया अभिनयासह समजवा. मोठा, लहान, बारीक फरक उदाहरणे देऊन समजवा.

सराव

वरील कवितेत आलेले rhyming शब्द ओळखून ते लिहा.

उदाहरण: छान -मान

१. ______________________________

२. ______________________________

३. ______________________________

५० -रंगांची कविता

लाल रंग गुलाबाचा, हिरवा रंग गवताचा,
पिवळा रंग कोणाचा?
आंबट आंबट लिंबाचा, गोड गोड आंब्याचा,
निळा रंग आकाशाचा, काळा रंग
कावळ्याचा,
पांढरा रंग कुणाचा?
खारट खारट मिठाचा, गोड गोड साखरेचा,
नारंगी रंग संत्र्याचा, सोनेरी रंग सोन्याचा
सारे रंग उधळूया गंमत जंमत करूया.

कवी: अज्ञात

नवीन शब्द:

गवत उधळणे

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  रंग आणि चवी

  सूचना:

  कविता मुलांना वाचून दाखवा. मुलांना रंगांची नावे विचारा. ही कविता पाठांतरासाठी वापरता येईल. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्ये बनवा.

सराव

खालील रकान्यांमध्ये दिलेले चित्र त्यापुढे लिहिलेल्या रंगात रंगवा

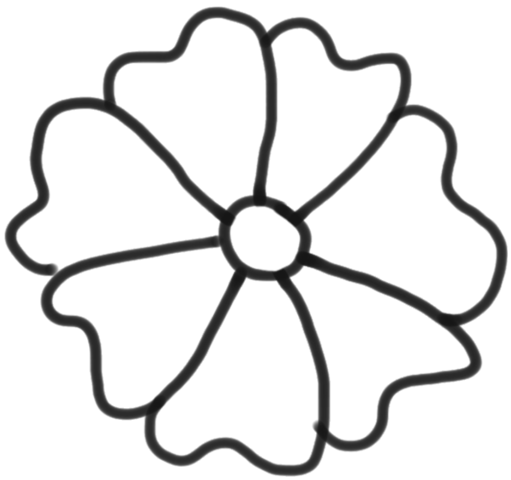	**लाल**
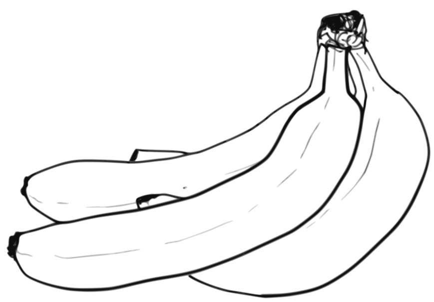	**पिवळा**
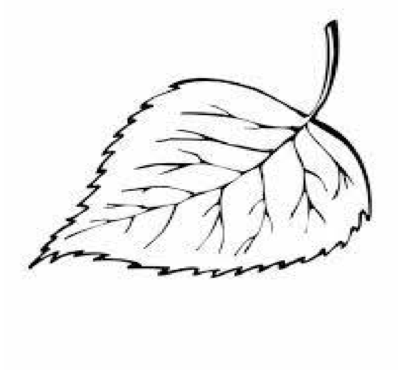	**हिरवा**

© BMM Marathi Shala eBook Team

५१ -शेपटीवाल्या प्राण्यांची

शेपटीवाल्या प्राण्यांची
शेपटीवाल्या प्राण्यांची पूर्वी भरली सभा (२)
पोपट होता सभापती मधोमध उभा (२)
पोपट म्हणाला , (२)
मित्रांनो
देवाघरचे लोलं (२)
तुम्हा आम्हा सर्वांना एक एक शेपूट
ह्या शेपटीचे कराल काय? (२)
गाय म्हणाली (२), अश्या अश्या शेपटीने मी मारीन माश्या
गाय म्हणाली अश्या अश्या ------- शेपटीने मी मारीन माशा
घोडा म्हणाला (२) ह्याना धरीन , ह्याना धरीन मी ही माझ्या
शेपटीने असेच करीन , असेच करीन
कुत्रा म्हणाला (२), खुशीत येईन तेव्हा शेपूट हलवीत राहीन (२)
मांजरी म्हणाली (२), नाही ग बाई कुत्र्या सारखे माझे मुळीच नाही
खूप खूप रागवीन तेव्हा शेपूट फुगवीन , शेपूट फुगवीन
खार म्हणाली, पडेल थंडी (२) तेव्हा माझ्या शेपटीची
मलाच बंडी हे हे हे हे
माकड म्हणाले कधी वर कधी बुडी (२)
शेपटीवर मी मारीन उडी
मासा म्हणाला (२) शेपूट म्हणजे दोन हात दोन हात पोहत राहीन
प्रवाहात , पोहत राहील प्रवाहात
कांगारू म्हणाले (२) माझे काय ? तुझे काय ? हा हा हा शेपूट म्हणजे
पाचवा पाय
हा हा हा शेपूट म्हणजे पाचवा पाय
आ आ आ आ आ आ, मोर म्हणाला (२)

पीस पीस फुलवुन धरीन मी धरीन (२)
पावसाळ्यात , नाच मी करीन , नाच मी करीन
पोपट म्हणाला छान छान छान छान देवाच्या देणगीचा
ठेवा मान
आपल्या शेपटाचा उपयोग करा , नाहीतर काय होईल ,
नाहीतर काय होईल? काय होईल ? काय होईल?
दोन पायाच्या माणसागत आपुले शेपूट झडून जाईल .
हा हा हा

कवी: ग. दि. माडगूळकर

नवीन शब्द:

सभा ,शेपूट ,ख़ुशी, बंडी, बुडी, प्रवाह, पीस, देणगी, उपयोग, झडून

शिक्षकांसाठी..

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  प्राणी आणि पक्षी

  सूचना:

  कविता मुलांना वाचून दाखवा. मुलांना प्राणी आणि पक्ष्यांची नावे विचारा. ही कविता पाठांतरासाठी वापरता येईल. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्य बनवा.

  http://www.youtube.com/watch?v=zCSxHgeW0IU

सराव

कोणत्याही २ प्राण्यांची नावे लिहा.

१. ____________________

२. ____________________

कोणत्याही २ पक्षांची नावे लिहा.

१. _____________________

२.______________________

५२ वारांची कविता

आज कोण वार? आज कोण वार?
आज आहे रविवार । सूर्याला नमस्कार आज आहे
सोमवार । शंकराला नमस्कार ।
आज आहे मंगळवार । गणपतीला नमस्कार ।
आज आहे बुधवार । विठोबाला नमस्कार ।
आज आहे गुरुवार । दत्ताला नमस्कार।
आज आहे शुक्रवार । देवीला नमस्कार ।
आज आहे शनिवार । मारुतीला नमस्कार ।

कवी: अज्ञात

नवीन शब्द:

वार नमस्कार

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  आठवड्याचे दिवस

  सूचना:

  कविता मुलांना वाचून दाखवा. मुलांना वारांची नावे विचारा. कोणत्या वारी काय करता हे विचारा. ही कविता पाठांतरासाठी वापरता येईल. सुंदर चालीवर हाताने ठेका धरून मुलांना कवितेची एकेक ओळ सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजवा. नवीन शब्द वापरून वाक्ये बनवा.

सराव

गाळलेल्या जागी योग्य तो वार लिहा.

१, गणपतीचा वार ____________________ असतो.

२. माझी मराठी शाळा ____________ असते.

३. माझ्या शाळेला ____________ सुट्टी असते.

५३ –श्लोक

या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता
या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना।
या ब्रह्माच्युतशंकरप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता
सामां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा ॥

Meaning:

(Salutations to Devi Saraswati) who is pure white like jasmine, with the coolness of moon, brightness of snow and shine like the garland of pearls; and who is covered with pure white garments, whose hands are adorned with Veena (a stringed musical instrument) and the boon-giving staff; and who is seated on pure white lotus, who is always adored by lord Brahma, lord Acyuta (Vishnu), lord Shankara and other devas, o goddess Saraswati, please protect me and remove my ignorance completely.

वक्रतुण्ड महाकाय सुर्यकोटि समप्रभ ।
निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥
गणनाथ: सरस्वती रवि: शुक्र बृहस्पति: ।
पंचैतानि स्मरे नित्यं वेदवाणी प्रवर्तते ॥

Meaning:

O lord Ganesha, of curved trunk, large body, and with the brilliance of a million suns, please make all my works free of obstacles, always.

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरु: साक्षात् परब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥१॥

Meaning:

In praise of our teachers, incarnations of Brahma, Vishnu, Mahesh, the teacher is the ultimate truth, so I pray to them

५४ -दिवाळी

दिवाळी सजावट / कार्यक्रम:

कंदिल, पणत्या, दिव्यांची माळ, रांगोळी, तोरण, उटणे, औक्षण, अभ्यंगस्नान, लक्ष्मीपूजन, धन पूजन.

पूजा	=	कलश, समई, तबक, ताम्हण, लामण दिवा, अक्षता, हळद-कुंकू, सुपारी, विड्याचे पान, फुले
नैवेद्य	=	बत्तासे / धने- गूळ, फराळ, फळे
भेट वस्तू	=	शुभेच्छा पत्रं, फराळ, सुका मेवा, फळे, नवीन कपडे
फटाके	=	फुलबाज्या, भुईचक्र, अनार, लडी, बॉम्ब,बाण

दिवाळी फराळ:

गोड = लाडू - बेसन लाडू, रवा लाडू, बुंदी लाडू
अनारसे - जाळीदार
चिरोटे - पाकातले / साखरेचे
शंकरपाळे

तिखट = चिवडा - पोहे चिवडा, मुरमुरे चिवडा,
(पोहे, चुरमुरे, कॉर्नफ्लेक्स, शेव, शेंगदाणे, डाळ्या, खोबरे, बेदाणे, काजू).
चकली, करंजी, शेव - गाठीया, फरसाण.
शंकरपाळे

नवीन शब्द:

पणती समई तोरण रांगोळी फटाके फराळ पूजा

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  दिवाळी - सण माहिती

  सूचना:

  मुलांना वरील चित्र दाखवून दिवाळीच्या पाच दिवसांची माहिती सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजावून सांगा.

  मुलांना दिवाळीची माहिती ८-१० वाक्यात सांगायला शिकवा.

  कागदाचा कंदील बनवा.

  http://www.youtube.com/watch?v=mHmtlTkrDCs

सराव

दिवाळी बद्दलची माहिती वर्गात सांगा.

५५ - चित्ररूप शिवाजी महाराज

शिवाजी महाराज जिजामाता खेळातला दरबार

बाल सवंगडी - खेळातली लढाई लढाईचे शिक्षण

स्वराज्याची शपथ घेतली

ढाल - तलवार भवानी भाला

वाघनखे मावळा मावळा

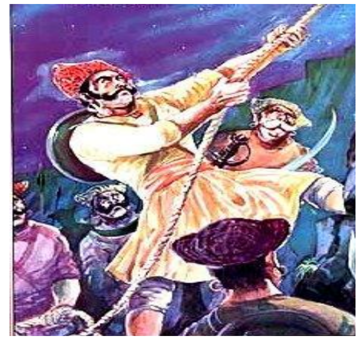

मावळे बाजीप्रभू देशपांडे तानाजी मालुसरे

गड

किल्ला

बुरुज

तोफ भगवा झेंडा तुतारी

नौबत

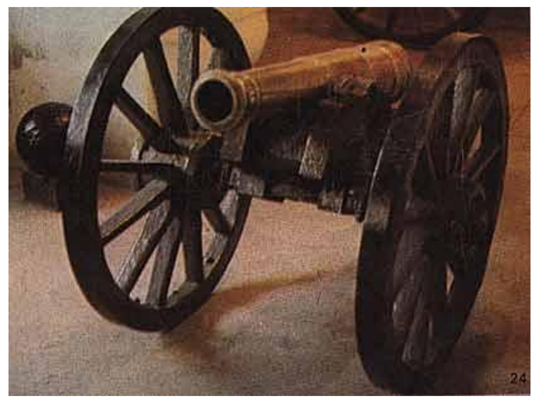

तोफ

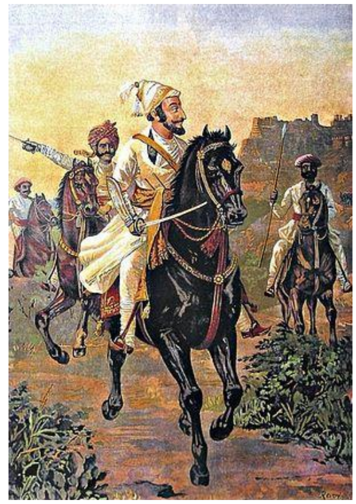

छत्रपती शिवाजी महाराज

- **समाविष्ट अभ्यासक्रम:**

  शिवाजी महाराज बालपण - शिक्षण

  सूचना:

  मुलांना वरील चित्र दाखवून शिवाजी महाराजांची माहिती सांगा. नवीन शब्दांचे अर्थ समजावून सांगा. मुलांना शिवाजी महाराजांच्या गोष्टी ८-१० वाक्यात सांगायला शिकवा.

  http://www.youtube.com/watch?v=JOtVsmOdg90

  किल्ला बनवण्यासाठी साहित्य:

  http://eitechamerica.com/index.php/teifoc/84-teifoc/143-t3500

सराव

छत्रपती शिवाजी महाराजांची एक गोष्ट पाठ करून वर्गात सांगा.

सूर्य नमस्कार

1. प्रणामासन - ओम मित्राय नमः

योगा मॅटच्या पुढील बाजूस ताठ उभे रहा, पाय एकत्र ठेवा, शरीराचे वजन दोन्ही पायांवर सारखे ठेवा.छाती पुढे करा आणि खांद्यांना आराम द्या. दोन्ही तळहात एकत्र आणून प्रार्थना मुद्रेमध्ये उभे रहा.

2. ऊर्ध्व उत्तानासन - ओम रवये नमः

श्वास घेताना हात वरती आणि थोडे मागे घ्या, दंड कानाच्या जवळ असू द्या. पाठीचा कणा मागे वाकवा.

3. हस्तपादासन - ओम सूर्याय नमः

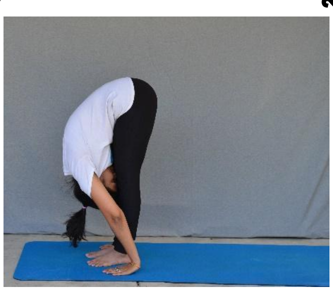

श्वास सोडताना कंबरेपासून पुढच्या बाजूला पाठीचा कणा लांबवत खाली वाका. तळहात खाली जमिनीवर टेकवायचा व कपाळ गुढग्याला टेकवायचा प्रयत्न करा.

4. अश्व संचालनासन - ओम भानवे नमः

श्वास घेत तुमचा उजवा पाय जमेल तितका मागे घ्या. उजव्या पायाचा गुडघा जमिनीला टेकवून मान वरती करा.

5. दंडासन - ओम खगाय नमः

श्वास आत रोखून डावा पाय मागे घ्या आणि आपले संपूर्ण शरीर एका रेषेत ठेवा.

6. अष्टांग नमस्कार - ओम पुष्णे नमः

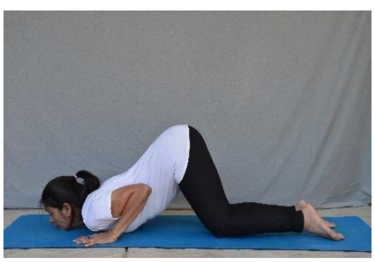

श्वास सोडत गुडघे जमिनीवर आणा, छाती, हनुवटी जमिनीवर टेकवा. नितंब थोडे उंचवा. दोन्ही तळहात,दोन्ही पाय,दोन्ही गुडघे, छाती आणि हनुवटी हे शरीराचे आठ भाग जमिनीला स्पर्श झालेले असावेत.

7. भुजंगासन - ओम हिरण्यगर्भाय नम:

श्वास घेत वर पहा व छाती पुढे काढा. पाठीचा कणा मागे वाकवा. तळहातानी मॅट खाली दाबा.

8. पर्वतासन - ओम मरीचये नमः

श्वास सोडत हात व गुढगे ताठ करा आणि कंबर उंच करा. तुमचा आकार पर्वतासारखा करा.

9. अश्व संचालनासन - ओम आदित्याय नमः

श्वास घेत उजवा पाय पुढे दोन हातांच्या मधे आणा. डावा गुडघा जमिनीला टेकवून वरती मान करा

10. **हस्तपादासन - ओम सवित्रे नमः**

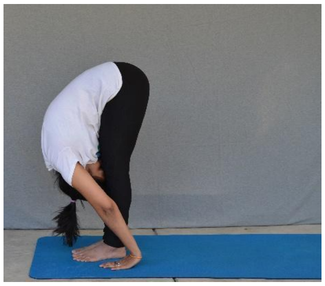

श्वास सोडत आपला डावा पाय पुढे आणा.तळहात जमिनीवर ठेवा व कपाळ गुढग्याला टेकवायचा प्रयत्न करा.

11. **ऊर्ध्व उत्तानासन - ओम आर्काय नमः**

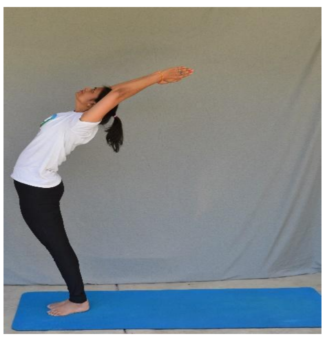

श्वास आत घेत उभे रहा. दोन्ही हात बाजूने वरती घ्या.

12. **प्रणामासन - ओम भास्कराय नमः**

श्वास बाहेर सोडताना दोन्ही तळहात छाती पुढे एकत्र आणून प्रार्थना मुद्रेमध्ये उभे रहा.

नियमित सूर्य नमस्कार करण्याने मुलांना अनेक फायदे होतात.

मन एकाग्र होते, स्मरणशक्ती सुधारते,
स्नायू बळकट होतात, शरीर सुदृढ होते,
मन:स्थिती शांत रहाते, शरीराची प्रतिकारशक्ती वाढते.

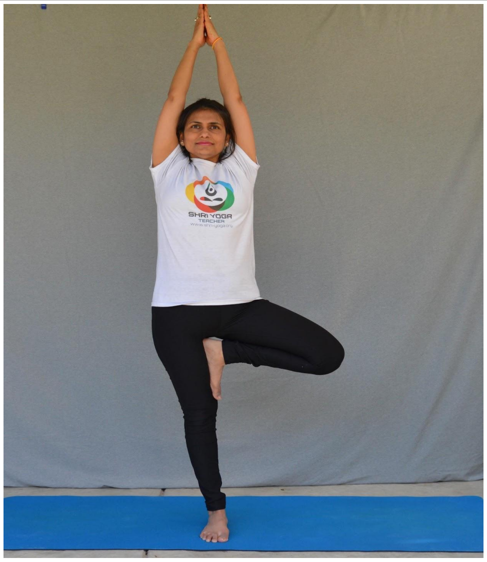	**वृक्षासन** आसन करण्याची पद्धत: १. ताडासनात सरळ ताठ उभे रहा. २. श्वास घेत उजवा पाय गुडघ्यात वाकवून उजव्या पायाचा तळवा डाव्या मांडीच्या सांध्यापाशी (groin) स्थिर करा. डाव्या पायावर संतुलन साधा. ३. उजव्या पायाची बोटे खालच्या दिशेला ठेवा. ४. दोन्ही हात जोडून नमस्कार मुद्रेत हात डोक्यावर ठेवा. ५. तुमची दृष्टी समोर काही अंतरावर असलेल्या वस्तूवर केंद्रित करा. ६. या आसनात ३० सेकंद राहा. ७. श्वास सोडत ताडासनात परत या.

उष्ट्रासन

आसन करण्याची पद्धत:

१. गुडघे खाली टेकून वज्रासनात बसा

२. गुडघ्यांवर उभे राहून पायाची बोटे जमिनीवर ठेवा

३. श्वास आतमध्ये घेत पाठीच्या कण्यातील सर्वात खालचे हाड पुढच्या बाजूला येईल अशा प्रकारे पाठीवर दबाव टाका.

४. हे करताना पोटावर आणि बेंबीवर ताण आल्याचे तुमच्या लक्षात येईल.

५. मागे वाकत उजव्या हाताने उजवी टाच पकडा आणि डाव्या हाताने डावी टाच पकडा.

६. टाचांवर दोन्ही हात ठेवावे तळहात अशा प्रकारे ठेवावे की बोटं आतल्या बाजूला आणि अंगठे बाहेरच्या बाजूला असावे.

६. मानेचा भाग मोकळा सोडा. मानेवर ताण पडणार नाही याची काळजी घ्या.

७. या आसनात ३०-६० सेकंद स्थिर राहा

८. श्वास सोडत आसनातून बाहेर या आणि वज्रासनात बसा.

परिशिष्ट - मुळाक्षरे

क (ka)	ख (kha)	ग (ga)	घ (gha)	ङ (gna)
च (cha)	छ (cHa)	ज (ja)	झ (za)	ञ (yna)
ट (Ta)	ठ (tHa)	ड (Da)	ढ (dHa)	ण (Na)
त (ta)	थ (tHa)	द (da)	ध (dHa)	न (na)
प (pa)	फ (pHa)	ब (ba)	भ (bHa)	म (ma)
य (ya)	र (ra)	ल (la)	व (va)	श (sha)
	ष (Sha)	स (sa)	ह (ha)	
	ळ (La)	क्ष (kSha)	ज्ञ (dnya)	

अ(a) आ(aa) इ(e) ई(ee) उ(u) ऊ(oo) ए(a) ऐ(ai) ओ(o) औ(ou)
अं(um) अ(aha)

क(ka) का(kaa) कि(ki) की(kee) कु(ku) कू(koo)

के(kay) कै(kai) को(ko) कौ(kou) कं(kum) कः(kaha)

© BMM Marathi Shala eBook Team

परिशिष्ट -बाराखडी

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ ओ औ अं अः

स्वर		चिन्ह
अ		
आ	काना	◌ा
इ	ऱ्हस्व (पहिली) वेलांटी	◌ि
ई	दीर्घ (दुसरी) वेलांटी	◌ी
उ	ऱ्हस्व (पहिला) उकार	◌ु
ऊ	दीर्घ (दुसरा) उकार	◌ू
ए	एक मात्रा	◌े
ऐ	दोन मात्रा	◌ौ
ओ	काना आणि एक मात्रा	◌ो
औ	काना आणि दोन मात्रा	◌ौ
अं	अनुस्वार	◌ं
अः	विसर्ग	◌ः

अ	आ ा	इ ि	ई ी	उ ु	ऊ ू	ए े	ऐ ै	ओ ो	औ ौ	अं ं	अः ः
क	का	कि	की	कु	कू	के	कै	को	कौ	कं	कः
ख	खा	खि	खी	खु	खू	खे	खै	खो	खौ	खं	खः
ग	गा	गि	गी	गु	गू	गे	गै	गो	गौ	गं	गः
घ	घा	घि	घी	घु	घू	घे	घै	घो	घौ	घं	घः
च	चा	चि	ची	चु	चू	चे	चै	चो	चौ	चं	चः
छ	छा	छि	छी	छु	छू	छे	छै	छो	छौ	छं	छः
ज	जा	जि	जी	जु	जू	जे	जै	जो	जौ	जं	जः
झ	झा	झि	झी	झु	झू	झे	झै	झो	झौ	झं	झः
ट	टा	टि	टी	टु	टू	टे	टै	टो	टौ	टं	टः
ठ	ठा	ठि	ठी	ठु	ठू	ठे	ठै	ठो	ठौ	ठं	ठः
ड	डा	डि	डी	डु	डू	डे	डै	डो	डौ	डं	डः
ढ	ढा	ढि	ढी	ढु	ढू	ढे	ढै	ढो	ढौ	ढं	ढः
ण	णा	णि	णी	णु	णू	णे	णै	णो	णौ	णं	णः
त	ता	ति	ती	तु	तू	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
थ	था	थि	थी	थु	थू	थे	थै	थो	थौ	थं	थः
द	दा	दि	दी	दु	दू	दे	दै	दो	दौ	दं	दः
ध	धा	धि	धी	धु	धू	धे	धै	धो	धौ	धं	धः
न	ना	नि	नी	नु	नू	ने	नै	नो	नौ	नं	नः
प	पा	पि	पी	पु	पू	पे	पै	पो	पौ	पं	पः
फ	फा	फि	फी	फु	फू	फे	फै	फो	फौ	फं	फः
ब	बा	बि	बी	बु	बू	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
भ	भा	भि	भी	भु	भू	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
म	मा	मि	मी	मु	मू	मे	मै	मो	मौ	मं	मः
य	या	यि	यी	यु	यू	ये	यै	यो	यौ	यं	यः

अ	आ ा	इ ि	ई ी	उ ु	ऊ ू	ए े	ऐ ौ	ओ ो	औ ौ	अं ं	अ: ः
र	रा	रि	री	रु	रू	रे	रै	रो	रौ	रं	रः
ल	ला	लि	लि	लु	लू	ले	लै	लो	लौ	लं	लः
व	वा	वि	वी	वु	वू	वे	वै	वो	वौ	वं	वः
श	शा	शि	शी	शु	शू	शे	शै	शो	शौ	शं	शः
ष	षा	षि	षी	षु	षू	षे	षै	षो	षौ	षं	षः
स	सा	सि	सी	सु	सू	से	सै	सो	सौ	सं	सः
ह	हा	हि	ही	हु	हू	हे	है	हो	हौ	हं	हः
ळ	ळा	ळि	ळी	ळु	ळू	ळे	ळै	ळो	ळौ	ळं	ळः
क्ष	क्षा	क्षि	क्षी	क्षु	क्षू	क्षे	क्षै	क्षो	क्षौ	क्षं	क्षः
ज्ञ	ज्ञा	ज्ञि	ज्ञी	ज्ञु	ज्ञू	ज्ञे	ज्ञै	ज्ञो	ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञ

© BMM Marathi Shala eBook Team

परिशिष्ट -उच्चार

अ a America		आ aa Art		इ i it		ई ii/ee Hawaii		उ U Put
ऊ OO Moon		ए E Egg		ऐ Ai Aik		ओ O Go		औ Au Gautam
अं An/um Number		अः Aha Aha		ऋ Ru Rutu				
क Ka Karate		ख Kha Khaki		ग Ga Gum		घ Gha Ghost		ङ (‘n) Va’ngmay
च Cha Chicken		छ Chha Chhatri		ज Ja Jug		झ Za Zebra		ञ (~n) Krou~nch

ट Ta Tub		ठ Tha Thasa		ड Da Duck		ढ Dha Adhere		ण yNa Paani
त Ta Tamale		थ Tha Thai		द Da The		ध Dha Dhoom		न Na Nut
प Pa Pot		फ Fa Fun		ब Ba But		भ Bha Bhaat		म Ma Mug
य Ya Yes		र Ra Run		ल La Luck		व Va/Wa Van		श Sha Shut
ष Shha Fashion		स Sa Some		ह Ha Hut		ळ yLa Baal		क्ष Ksha Rikshaw
ज्ञ Dnya Dnyan								

परिशिष्ट - आकडे

१	११	२१	३१	४१	५१	६१	७१	८१	९१
२	१२	२२	३२	४२	५२	६२	७२	८२	९२
३	१३	२३	३३	४३	५३	६३	७३	८३	९३
४	१४	२४	३४	४४	५४	६४	७४	८४	९४
५	१५	२५	३५	४५	५५	६५	७५	८५	९५
६	१६	२६	३६	४६	५६	६६	७६	८६	९६
७	१७	२७	३७	४७	५७	६७	७७	८७	९७
८	१८	२८	३८	४८	५८	६८	७८	८८	९८
९	१९	२९	३९	४९	५९	६९	७९	८९	९९
१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००

१	एक
२	दोन
३	तीन
४	चार
५	पाच
६	सहा
७	सात
८	आठ
९	नऊ
१०	दहा
११	अकरा
१२	बारा
१३	तेरा
१४	चौदा
१५	पंधरा
१६	सोळा
१७	सतरा
१८	अठरा
१९	एकोणीस
२०	वीस
२१	एकवीस
२२	बावीस
२३	तेवीस
२४	चोवीस

२५	पंचवीस
२६	सव्वीस
२७	सत्तावीस
२८	अठ्ठावीस
२९	एकोणतीस
३०	तीस
३१	एकतीस
३२	बत्तीस
३३	तेहेतीस
३४	चौतीस
३५	पस्तीस
३६	छत्तीस
३७	सदतीस
३८	अडतीस
३९	एकोणचाळीस
४०	चाळीस
४१	एकेचाळीस
४२	बेचाळीस
४३	त्रेचाळीस
४४	चव्वेचाळीस
४५	पंचेचाळीस
४६	सेहेचाळीस
४७	सत्तेचाळीस
४८	अठ्ठेचाळीस
४९	एकोणपन्नास
५०	पन्नास

५१	एकावन्न
५२	बावन्न
५३	त्रेपन्न
५४	चौपन्न
५५	पंचावन्न
५६	छप्पन्न
५७	सत्तावन्न
५८	अठ्ठावन्न
५९	एकोणसाठ
६०	साठ
६१	एकसष्ट
६२	बासष्ट
६३	त्रेसष्ट
६४	चौसष्ट
६५	पासष्ट
६६	सहासष्ट
६७	सदुसष्ट
६८	अडुसष्ट
६९	एकोणसत्तर
७०	सत्तर
७१	एकाहत्तर
७२	बाहत्तर
७३	त्र्याहत्तर
७४	चौऱ्याहत्तर
७५	पंचाहत्तर
७६	शाहत्तर

७७	सत्त्याहत्तर
७८	अठ्ठ्याहत्तर
७९	एकोणऐंशी
८०	ऐंशी
८१	एक्याऐंशी
८२	ब्याऐंशी
८३	त्र्याऐंशी
८४	चौऱ्याऐंशी
८५	पंचाऐंशी
८६	शहाऐंशी
८७	सत्त्याऐंशी
८८	अठ्ठ्याऐंशी
८९	एकोणनव्वद
९०	नव्वद
९१	एक्याण्णव
९२	ब्याण्णव
९३	त्र्याण्णव
९४	चौऱ्याण्णव
९५	पंचाण्णव
९६	शहाण्णव
९७	सत्त्याण्णव
९८	अठ्ठ्याण्णव
९९	नव्याण्णव
१००	शंभर

२००	दोनशे
३००	तीनशे
४००	चारशे
५००	पाचशे
६००	सहाशे
७००	सातशे
८००	आठशे
९००	नऊशे
१०००	हजार
१०,०००	दहा हजार
१००,०००	लाख
१०,००,०००	दहा लाख

© BMM Marathi Shala eBook Team